

Warszawa, dn. 13 września 2021 r.

Pan Jacek Ozdoba, Sekretarz Stanu
Ministerstwo Klimatu i Środowiska

Szanowny Panie Ministrze,

w imieniu producentów oraz importerów sprzętu AGD pragniemy przekazać nasze uwagi do projektu ustawy o zmianie ustawy o gospodarce opakowaniami i odpadami opakowaniowymi oraz niektórych innych ustaw (UC81).

Polska jest największym producentem sprzętu AGD w Unii Europejskiej oraz istotnym sektorem polskiego przemysłu (35% wartości produkcji Działu PKT 27) dając zatrudnienie ok. 100 tys. osobom.

Reprezentowani przez nas wprowadzający sprzęt AGD od kilkunastu lat są liderem w zakresie implementacji zasad rozszerzonej odpowiedzialności producenta (ROP) finansując zbórkę i przetwarzanie połowy masy trafiającej corocznie do systemu elektroodpadów w Polsce (ponad 300 tys. ton masy wprowadzenia rocznie). Ci sami przedsiębiorcy, zarówno producenci jak i importerzy, wprowadzają na polski rynek ponad 50 tys. ton opakowań, importując komponenty oraz sprzedając gotowe wyroby dla gospodarstw domowych.

Mechanizm ROP w gospodarowaniu elektroodpadami to, mimo swoich mankamentów, najlepszy system, który zapewnia realizację 100% obowiązków, budowę i rozwój polskich firm w branży odpadowej, jest bezkosztowy dla budżetu państwa, a producenci, którzy go finansują mają kontrolę nad efektywnością całego systemu.

W przedstawionym przez Ministerstwo projekcie nie znajdujemy jednak tych przymiotów. Co więcej, zauważamy jego niezgodność z wieloma zapisami i duchem Dyrektyw, które winien implementować. Projekt nakreśla nowy system, który w naszym przekonaniu będzie niezmiernie skomplikowany, kosztowny, nietransparentny i przez to wzmagający szarą strefę oraz biurokrację. Ponadto, co bardzo ważne, nie będzie oparty na zasadach wolnorynkowych zapewniających przedsiębiorcom i polskim konsumentom najniższe możliwe ceny przy spełnieniu koniecznych kryteriów jakościowych.

Prosimy zatem o rozpatrzenie możliwości napisania przedmiotowego projektu od nowa.

Prośba nasza wynika z naszego doświadczenia, które uzyskaliśmy po wydatkowaniu przez producentów sprzętu elektrycznego miliarda (!) złotych na inne systemy selektywnej zbiórki, przetwarzania i recyklingu. Nie chcemy, aby nowe regulacje dotyczące wszystkich przedsiębiorców i obywateli Polski zawierały w sobie poniższe strukturalne mankamenty:

1. brak mechanizmów wolnorynkowych na etapie gminnym systemu. Brak wpisanego mechanizmu minimalizacji kosztów

Projekt wprowadza opłatę opakowaniową jako obowiązkowy koszt dla wszystkich wprowadzających produkty dedykowane dla gospodarstw domowych, będący stałą opłatą za realizację zbiórki i recyklingu przez gminy. Niestety, w parze za przekazaniem finansowania do gmin nie idzie jakikolwiek wymóg efektywności dla systemów gminnych. W praktyce otrzymują one finansowanie niezależnie od celów i wymogów ustawowych nałożonych na przedsiębiorców. Uważamy, że w gminach, gdzie w większości panuje monopol jednego zakładu, dbałość o koszty i efektywność przestaną być priorytetem w momencie finansowania procesów przez stronę trzecią, czyli wprowadzających nie mających możliwości żadnej kontroli. Jeżeli do tego dołożymy powrót do centralnego sterowania stawkami przez administrację (Ministerstwo oraz IOŚ), rysuje nam się niebezpieczny obraz drogiego systemu gospodarowania odpadami, który nie wypełni wymogu „kosztów niezbędnych” wymienionych w art. 8.4.c Dyrektywy.

Apelujemy o wprowadzenie mechanizmu pozwalającego wprowadzającym kontrolować efektywność gminnych systemów gospodarowania odpadami lub zwolnienie firm opłacających opłatę opakowaniową z obowiązku zbiórki i recyklingu opakowań przeznaczonych dla gospodarstw domowych.

2. brak dostatecznych informacji do rocznego procesu budżetowania wydatków przedsiębiorców

W sytuacji braku pewności co do wyniku osiąganego przez systemy gminne, wprowadzający będą zobowiązani do szukania brakujących tonaży posiłkując się współpracą z organizacjami odpowiedzialności producentów, co oznacza dla nich dodatkowe koszty. Niestety, ryzyko niepewności skali tych kosztów jest ogromne. W efekcie tysiące polskich firm co kwartał, czekając na informacje o efektach systemów gminnych, będą postawione w bardzo trudnej sytuacji biznesowej, ponieważ informacje

o wykonaniu obowiązku w danym kwartale otrzyma z kilkumiesięcznym opóźnieniem. W naszej ocenie taka sytuacja jest niedopuszczalna, również ze względu na możliwe ryzyko zapłaty „kar”, czyli opłat produktowych, za niespełnienie obowiązku przez *de facto* uczciwe firmy.

Postulujemy wprowadzenie mechanizmu zapewniającego przewidywalność poziomów zbierania i recyklingu realizowanych przez gminy. Pozwoli to wprowadzającym określać zakres obowiązków do zrealizowania z organizacją odpowiedzialności producentów oraz planować swoje budżety z rocznym wyprzedzeniem w zakresie gospodarki opakowaniami. Do rozważenia pozostawiamy możliwość wyliczania obowiązków w oparciu o dane historyczne, np. z ubiegłego roku.

3. koszty netto - brak poczucia bezpieczeństwa i stabilności prawa – stawki mogą się zmieniać

Projekt przekazuje Ministrowi Klimatu uprawnienia dotyczące ustalania stawki opłaty opakowaniowej (art. 18a ust. 6). Uważamy, że projekt nie precyzuje wystarczająco kryteriów ustalania jej stawki (możliwość recyklingu, koszty zagospodarowania, ograniczenie nadmiernego pakowania, zawartość recyklatu, dochody z ponownego użycia, nieodebrane kaucje). Dodatkowo Ocena Skutków Regulacji zakłada się, że „wysokość stawek opłaty opakowaniowej (...) ustali Minister po przedstawieniu przez IOŚ-PIB analizy kosztów funkcjonowania systemu zagospodarowania odpadów opakowaniowych w gminach”.

Mając świadomość doniosłości decyzji w sprawie opłaty opakowaniowej oraz spodziewanych konfliktów interesów uważamy, że już na poziomie ustawy należy zawrzeć kluczowe parametry kształtujące wysokość stawek. Ubolewamy nad faktem, że autorzy projektu nie przeprowadzili analizy możliwych kosztów polskiego systemu, wybierając do obliczeń koszty ponoszone przez firmy w Czechach.

Postulujemy przeprowadzenie dogłębnej analizy wysokości opłaty opakowaniowej w oparciu o dane o kosztach gospodarowania opakowaniami na rynku polskim oraz umieszczenie w Projekcie ustawy szczegółowej listy kryteriów obowiązujących Ministra Klimaty przy ustalaniu stawki. W naszej ocenie opłata ta powinna uwzględniać kryterium ekomodulacji analogicznie do tego zawartego w art. 18d ust. 2 w przypadku wynagrodzenia dla organizacji odpowiedzialności producentów.

4. brak doprecyzowania zasad rozliczania systemu gminnego i systemu organizacji odpowiedzialności producentów

Projekt przekazuje Ministrowi Klimatu uprawnienia dotyczące ustalania wynagrodzenia dla organizacji odpowiedzialności producentów (art. 18d ust. 1). Nasze obawy budzi praktyczna możliwość łączenia wynagrodzenia dla „organizacji odpowiedzialności” i jednoczesnego ponoszenia opłaty opakowaniowej. Jak zawarto w OSR: *„ze względu na fakt, że wprowadzający produkty w opakowaniach przeznaczonych dla gospodarstw domowych w pewnym stopniu będą finansowali zbieranie i recykling (...), wysokość wynagrodzenia będzie musiała uwzględniać osiągnięcia systemów gminnych w zakresie recyklingu odpadów opakowaniowych.”* Niestety, sam Projekt nie porusza tego problemu. Widzimy realne ryzyko dublowania opłat za zbiórkę i recykling opakowań.

Postulujemy doprecyzowanie w Projekcie zakresu zmiany wynagrodzenia dla organizacji odpowiedzialności producentów w przypadku ponoszenia opłaty opakowaniowej przez przedsiębiorców.

5. brak narzędzi samokontroli biznesu – monitoring i przejrzystość informacji

Pragniemy zwrócić uwagę na jeden strukturalny aspekt wynikający z naszego 20-letniego doświadczenia w walce z szarą strefą w dziedzinie odpadów elektrycznych. Przy niedostatecznych środkach nadzoru lub niesprawnych mechanizmach samokontroli biznesu, wprowadzający wbrew swojej woli finansują oszustów, a uczciwi przedsiębiorcy (producenci i recyklerzy) cierpią z powodu zaniżanych cen rynkowych i nieuczciwej konkurencji.

Zdajemy sobie sprawę, że przy tak głębokiej restrukturyzacji, na rynku w pierwszych latach jego funkcjonowania w nowej formie, będzie panował chaos. Rozwiązaniem, które mogłoby pomóc w zmniejszeniu skali nieprawidłowości jest samokontrola biznesu wspomniana nawet jako warunek w Dyrektywie (pkt 8a.3.d). Osiągnięta może jednak być tylko dzięki upublicznianym danym o co niniejszym stanowczo zawniosujemy. Według nas **należy ustawowo zobowiązać Ministra do niezwłocznego upubliczniania raportów IOŚ (lub innych) zawierających zagregowane, anonimizowane dane statystyczne. Jak najbardziej szczegółowe. Jest to w interesie konsumentów, gmin, przedsiębiorców oraz budżetu państwa.** Jeżeli skrajna transparentność nie będzie wymuszona ustawowo, prawdopodobieństwo nadużyć na rynku odpadów opakowaniowych będzie bardzo duże.

6. etykietowanie, art. 15 ust. 1a i 1 b (art. 1 ust. 8)

Projekt dodaje, obok istniejącego znakowania informującego o rodzaju, możliwości wielokrotnego użycia, przydatności do recyklingu (art. 15 ust. 1 Ustawy o gospodarce opakowaniami i odpadami opakowaniowymi) obowiązek umieszczania oznakowania wskazującego na sposób selektywnego zbierania w podziale na frakcje oraz wymóg dostosowania do osób niewidzących. Nowe oznakowanie dotyczy selektywnej zbiórki m.in. papieru, szkła, czy tworzyś sztucznych. Zgadając się z ideą przyświecającą oznakowaniu opakowań pragniemy zwrócić uwagę na trudności dla przedsiębiorców wynikające z tak postawionego obowiązku. Należy pamiętać, że Polska jest jednym z rynków unijnego Rynku Jednolitego wprowadzanie krajowych wymogów oznaczeń produktów może prowadzić do utrudnień w dostępie do polskiego runku. W praktyce, może rodzić to ryzyko konieczności dodatkowego oznakowania milionów produktów wprowadzanych na rynek polski z innych krajów UE.

Postulujemy uwarunkowanie wprowadzenia w/w obowiązku od faktu pojawienia się ogólnoeuropejskich wytycznych do takiego oznakowania.

7. dialog (art 8a.6)

Konieczność zapewnienia „regularnego dialogu” w naszej ocenie nie została w Projekcie wystarczająco zapewniona. Dedykowane „mniejszościowego” miejsca dla wprowadzających w zespole konsultacyjnym uważamy za nie adekwatne. Wprowadzający opakowania muszą cały system finansować i powinni mieć większy niż zaplanowano wpływ na organizację procesów. Nie jest to czysto subiektywny postulat jednej grupy interesu. Jesteśmy przekonani, że producenci, działający w tym temacie według zasady not-for-profit, najlepiej zadbają o niskie koszty dla konsumentów i uczciwą konkurencję między recyklerami.

Wnioskujemy o przydzielenie większej ilości miejsc wprowadzającym na rynek opakowania i stworzenie dodatkowych mechanizmów dialogu oraz promocji wiedzy eksperckiej.

Oprócz wyżej wymienionych komentarzy i propozycji, zwracamy uwagę, że już w pierwszych zdaniach artykułu 8a Dyrektywy, wspomina się, iż role podmiotów mają być zdefiniowane w „wyraźny sposób”, a obowiązki mają być „jasno określone”. Obawiamy się, że przy tak skomplikowanej regulacji prawnej, warunki te nie zostaną spełnione.

Znajdujemy również w Projekcie rozwiązania, które mogą skutkować dodatkowymi obciążeniami producentów (wprowadzających) para-podatkami, nie wynikającymi wprost z Dyrektywy, co może nosić znamiona „gold plating” czyli nadmiernej implementacji unijnej regulacji. Również krytycznie odnosimy się do arbitralnego podziału środków z tytułu opłaty opakowaniowej skutkującym olbrzymim finansowaniem administracji na poziomie centralnym i lokalnym (agencja, fundusz, inspekcje, ministerstwo i gminy).

Konkludując, apelujemy o zmiany i zwrócenie szczególnej uwagi w nowym projekcie na konieczne zapisy dotyczące **ograniczania szarej strefy i biurokracji, efektywność i prostotę systemu, oparcie na zasadach wolnorynkowych oraz docenienie roli edukacji i dialogu społecznego.**

Dziękując za rozpatrzenie naszych uwag deklarujemy gotowość do współpracy w dalszych etapach procesu konsultacji.

Wojciech Konecki

Prezes Zarządu
APPLiA Polska
Ogólnopolski Związek Producentów AGD

APPLiA – Producenci AGD to organizacja zrzeszająca producentów i importerów AGD w Polsce. Od utworzenia w 2004 roku działa jako jedyna reprezentacja firm z dużego i małego AGD oraz wentylatorów i klimatyzacji. Naszymi członkami jest 30 firm: **Amica, Ariston, Atlantic, Beko, Biazet, BSH, Candy, Ciarko, Daikin, De'Longhi, Dyson, Electrolux, Fore, Franke, Gorenje, Jura, Kärcher, Miele, MPM, P&G, Philips, Samsung, SEB Group, Sharp, Smeg, Solgaz, Teka, Vestel, Vorwerk, Whirlpool.**

